

**MINISTERSTWO ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI**

*Sekretarz Stanu
Szymon Giżyński*

OPS.dws.073.7.2020

Warszawa, dnia

2020 -08- 13

NR: 1928 PODPIS *JG*
WPEŁNIŁO

2020 -08- 25

Krajowa Rada Izb Rolniczych

Pan

Wiktor Szmulewicz

Prezes

Krajowej Rady Izb Rolniczych

Szanowny Panie Prezencie

W odpowiedzi na pismo z dnia 10 lipca 2020 r., znak: KRIR/KK/676/20, dotyczące uchwał Krajowej Rady Izb Rolniczych podjętych na IV posiedzeniu VI kadencji, przedstawiam stanowisko odnośnie do uchwały Nr 2/2020 Krajowej Rady Izb Rolniczych z dnia 30 czerwca 2020 r. w sprawie przyjęcia stanowiska dotyczącego aktualnej sytuacji w rolnictwie.

Odnośnie do problemu braku środków na obowiązkowe ubezpieczenie upraw rolnych i zwierząt gospodarskich należy zauważyć, że na 2020 r. zabezpieczono na ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich łączną kwotę 500 mln zł, w tym w ustawie budżetowej na 2020 r., kwotę 350 mln zł oraz w ustawie o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2020, kwotę 150 mln zł.

Na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich (Dz. U. z 2019 r. poz. 477), Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zawarł z siedmioma zakładami ubezpieczeń umowy w sprawie stosowania w 2020 r. dopłat ze środków budżetu państwa do składek ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich na łączną kwotę 349 mln zł.

Ponadto, Dyrektor Generalny KOWR zawarł z zakładami ubezpieczeń umowy w sprawie stosowania w 2020 r. dopłat ze środków KOWR do składek ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich na łączną kwotę 50 mln zł.

Odnośnie do problemu wypłaty wszystkich zobowiązań państwa wobec rolników w pełnej wysokości, w tym odszkodowań za skutki suszy z 2019 r., należnych środków z PROW i innych niezrealizowanych dotychczas wypłat informuję, że zgodnie z danymi Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wg stanu na dzień 10 lipca 2020 r., złożonych zostało 354.630 wniosków o udzielenie pomocy w formie dotacji w związku z wystąpieniem w 2019 r. suszy, huraganu, gradu, deszczu nawalnego, przymrozków wiosennych lub powodzi, w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, o której mowa, w § 13v *rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa* (Dz. U. poz. 187, z późn. zm.) na kwotę 2.297,6 mln zł. Natomiast pomoc w całości została wypłacona 297.127 producentom rolnym na kwotę 1.888,9 mln zł. W świetle powyższych danych na wypłatę oczekuje nadal około 57,5 tys. wnioskodawców na kwotę około 400 mln zł. Osoby oczekujące na wypłatę pomocy to producenci rolni, w których gospodarstwach rolnych szkody powstałe w 2019 r. w wyniku ww. niekorzystnych zjawisk atmosferycznych, wyniosły do 30% średniej rocznej produkcji rolnej i ubiegają się o udzielenie pomocy w formule *de minimis*.

Stosownie do przepisów *rozporządzenia Komisji (UE) nr 1408/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis w sektorze rolnym* (Dz. Urz. UE L 352 z dnia 24.12.2013.), łączna kwota pomocy *de minimis* przyznanej w okresie trzech lat podatkowych przez państwo członkowskie przedsiębiorstwom prowadzącym działalność w zakresie podstawowej produkcji produktów rolnych nie może przekroczyć górnego limitu krajowego określonego dla Polski na poziomie 295 932 125 euro. Wykorzystanie trzyletniego limitu pomocy *de minimis* w rolnictwie wynosi 98,48% (stan na dzień 14.07.2020 r.). Aby umożliwić wypłatę pomocy wszystkim oczekującym producentom rolnym została przygotowana podstawa prawna umożliwiająca wypłatę tej pomocy poza formułą *de minimis*. Obecnie Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oczekuje na akceptację tej formy pomocy przez Komisję Europejską, by móc wypłacić pozostałą pomoc.

W kwestii realizacji wsparcia bezpośredniego oraz płatności obszarowych PROW informuję, że Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi dostrzega potrzeby rolników związane z wypłatą tych należności.

Zgodnie z przepisami unijnymi, wsparcie bezpośrednio zasadniczo wypłacane jest od dnia 1 grudnia roku złożenia wniosku do dnia 30 czerwca następnego roku kalendarzowego. Na wypadek spraw wymagających przeprowadzenia bardziej skomplikowanego postępowania wyjaśniającego, przepisy Unii Europejskiej przewidują możliwość wypłaty płatności bezpośrednich także w późniejszym terminie.

W przypadku Polski, w ostatnich latach nastąpiło znaczne przyspieszenie w przekazywaniu rolnikom środków z tego tytułu: zaliczki do 70% (wypłacane od połowy października do końca listopada roku złożenia wniosku) oraz szybsze tempo wypłat.

Również w 2020 r., pomimo wystąpienia epidemii COVID-19 i wynikłych z tego trudności, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa dokłada wszelkich starań, aby płatności bezpośrednie, a także płatności obszarowe PROW, były wypłacane rolnikom bez zbędnej zwłoki. Według stanu na dzień 27 lipca 2020 r. za 2019 r. wypłacono: około 15 mld zł w ramach płatności bezpośrednich (około 99,9% kwoty planowanej), ponad 1,5 mld zł w ramach płatności ONW (około 99,8% kwoty planowanej) oraz około 332 mln zł w ramach płatności ekologicznych (około 98,4% kwoty planowanej).

W odniesieniu do działań środowiskowych PROW 2014-2020, tj. działań rolno-środowiskowo-klimatycznych i działań zalesieniowych, zgodnie z przepisami UE, płatności dokonuje się w terminie do dnia 30 czerwca następnego roku kalendarzowego po złożeniu wniosku.

Ponadto, od 2019 r. wprowadzono możliwość wypłacania zaliczek w ramach ww. działań w terminie od dnia 16 października roku wnioskowania o przyznanie płatności. Należy zaznaczyć, że dla kampanii 2019 r. wypłacono około 98,6% środków na działania rolno-środowiskowo-klimatyczne oraz około 94,4% środków na działania zalesieniowe (dane na dzień 30 czerwca 2020 r.). Instytucją płatniczą jest Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Odnośnie do problemu *utrzymania na dotychczasowych zasadach dopłat do materiału siewnego z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany* informuję, iż na bieżąco dokonywana jest analiza sytuacji na rynku nasiennym oraz przepisów regulujących udzielanie dopłat do materiału siewnego.

Decyzja o wprowadzeniu ewentualnych zmian w systemie dopłat będzie uzależniona od wyników analizy z uwzględnieniem uwarunkowania, że ustanowiona forma pomocy powinna umożliwiać realizację wyznaczonego celu w zakresie udzielania pomocy o charakterze *de minimis* w rolnictwie.

Dopłaty do materiału siewnego są realizowane w ramach środków pochodzących z budżetu krajowego na podstawie przepisów *rozporządzenia Komisji (UE) nr 1408/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis w sektorze rolnym* (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013, str. 9).

Czynnikiem limitującym system dopłat jest poziom wykorzystania limitu krajowego, który jest sumą wszystkich pomocy o charakterze pomocy *de minimis* udzielanej w zakresie rolnictwa.

Z uwagi na powyższe, wysokość środków przeznaczonych na potrzeby realizacji dopłat do powierzchni gruntów ornych obsianych lub obsadzonych materiałem siewnym kategorii elitarny lub kwalifikowany, określana jest z uwzględnieniem możliwości realizacji dopłat w ramach przysługującego Polsce trzyletniego limitu skumulowanej pomocy *de minimis* w rolnictwie. Wysokość środków przeznaczonych na dane działanie nie może uniemożliwiać wypłaty wsparcia w innych, ważnych dla rolnictwa działaniach, jak np.: pomoc suszowa, wapnowanie i inne, lub też spowodować przyznanie dopłat tylko niektórym wnioskodawcom.

Dopłaty do materiału siewnego są jednym z narzędzi wsparcia finansowego udzielanych w formie pomocy *de minimis* w rolnictwie, z którego korzystają rolnicy. Dlatego z uwagi na istniejące

uwarunkowania wypracowany system dopłat do materiału siewnego powinien umożliwiać osiągnięcie najwyższego poziomu synergii udzielanego wsparcia z innymi działaniami resortu rolnictwa.

Odnośnie do problemu *oddłużenia gospodarstw* informuję, że na podstawie *ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne* (Dz. U. z 2019 r. poz. 33) i *decyzji Komisji Europejskiej z dnia 8 kwietnia 2020 r. o zgodności programu pomocy państwa na restrukturyzację zadłużenia gospodarstw rolnych SA.56408 (2020/N) z rynkiem wewnętrznym na mocy art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE*, sukcesywnie uruchamiana jest dla niewypłacalnych producentów rolnych pomoc w formie:

- 1) bankowych kredytów restrukturyzacyjnych z dopłatami do oprocentowania realizowanymi przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- 2) pożyczek na spłatę zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwo rolne znajdujące się w trudnej sytuacji ekonomicznej udzielanych przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- 3) gwarancji spłaty bankowych kredytów restrukturyzacyjnych udzielanych przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa.

Jednym z warunków ubiegania się o powyższą pomoc jest przedłożenie przez producenta rolnego planu restrukturyzacji gospodarstwa rolnego, zaakceptowanego przez dyrektora właściwego ze względu na miejsce położenia gospodarstwa rolnego wojewódzkiego ośrodka doradztwa rolniczego. Dyrektor wojewódzkiego ośrodka doradztwa rolniczego akceptuje plan restrukturyzacji, gdy w jego ocenie realizacja tego planu umożliwi przywrócenie podmiotowi prowadzącemu gospodarstwo rolne zdolności do pokrywania kosztów prowadzonej przez niego działalności rolniczej oraz spłaty zobowiązań finansowych, przez umieszczenie na planie restrukturyzacji adnotacji o jego akceptacji.

Mając powyższe na względzie oraz fakt, że dyrektor wojewódzkiego ośrodka doradztwa rolniczego jest zobowiązany zaakceptować plan restrukturyzacji na wniosek podmiotu prowadzącego gospodarstwo rolne w terminie 30 dni od dnia złożenia tego wniosku wraz z planem restrukturyzacji, do wszystkich dyrektorów skierowana została prośba o zapewnienie terminowego i rzetelnego opiniowania przedkładanych przez producentów rolnych planów restrukturyzacji. Zorganizowane zostało również spotkanie z pracownikami wojewódzkiego ośrodka doradztwa rolniczego, na którym omówione zostały zagadnienia związane z analizą planów restrukturyzacji i prawidłowością ich sporządzania.

Odnośnie do problemu *ustanowienia krajowego programu produkcji prosiąt w Polsce* informuję, iż zgodnie z przepisami *rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1012 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie zootechnicznych i genealogicznych warunków dotyczących hodowli zwierząt hodowlanych czystorasowych i mieszańców świnii, handlu nimi i wprowadzania ich na terytorium Unii oraz handlu ich materiałem biologicznym wykorzystywanym do rozrodu i jego wprowadzania na terytorium Unii oraz zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 652/2014, dyrektywy*

Rady 89/608/EWG i 90/425/EWG i uchylającego niektóre akty w dziedzinie hodowli zwierząt („rozporządzenie w sprawie hodowli zwierząt”) (Dz. Urz. UE L 171 z 29.06.2016 r., str. 66), hodowlę prowadzą uznane związki hodowców, które realizują zatwierdzone programy hodowlane dla danych ras, a w przypadku świń również dla mieszańców.

Aktualnie, na terytorium Polski podmiotem, który realizuje zatwierdzone programy hodowlane dla ras: wielka biała polska, polska biała zwisłoucha, puławska, duroc, hampshire, pietrain i wielka biała ojcowska oraz krzyżówek tych ras jest Polski Związek Hodowców i Producentów Trzody Chlewnej „POLSUS”. W gestii tego Związku leży zatem podejmowanie decyzji dotyczących celów hodowlanych tych ras, a co za tym idzie Związek ten może opracować i wdrożyć ewentualny program produkcji prosiąt i odbudowy polskiej hodowli świń.

Odnośnie do problemu *bezprawnego działania* tzw. „pseudekologów – obrońców zwierząt” *nie mających podstaw prawnych do podejmowania jakichkolwiek działań na terenie prywatnej własności gospodarstw rolnych* należy zauważyć, iż w ramach prac nad *projektem ustawy o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2*, Pan Jan Krzysztof Ardanowski, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, przedstawił propozycję zmiany *ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt* (Dz. U. z 2020 r. poz. 638) w zakresie ograniczenia możliwości prowadzenia interwencji odbioru zwierząt przez przedstawicieli organizacji społecznych, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt.

Propozycja ta była wynikiem wpływających do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi licznych wniosków hodowców i posiadaczy zwierząt, zarówno gospodarskich, jak i towarzyszących, o zmianę *ustawy o ochronie zwierząt* w przedmiotowym zakresie. Wnioski hodowców, posiadaczy zwierząt, a także ich związków uległy szczególnemu natężeniu w sytuacji ogłoszenia na terytorium Polski stanu epidemii. Organizacje rolnicze podnosiły ryzyko rozprzestrzeniania COVID-19 związane z bezpośrednimi kontaktami osobistymi zachodzącymi w sytuacji odbierania zwierząt oraz wskazywały na nieprawidłowości w prowadzeniu takich interwencji przez przedstawicieli organizacji społecznych, w tym na niejasne okoliczności ich przebiegu oraz na fakt, że właściciele nawet po uzyskaniu prawomocnych wyroków sądowych oraz decyzji administracyjnych nie mają możliwości ich odzyskania.

Jednakże pomimo faktu, że propozycja ta nie została uwzględniona w *projekcie ustawy o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2*, to wzbudziła kontrowersje i rozpoczęła publiczną dyskusję na temat funkcjonowania tych przepisów i działania organizacji zajmujących się ochroną zwierząt.

Jednocześnie, uprzejmie informuję, że nie są prowadzone obecnie prace legislacyjne mające na celu zmianę *ustawy o ochronie zwierząt* w przedmiotowym zakresie.

Odnosnie do problemu *przedstawionego przez Komisję Europejską projektu założeń dotyczących Europejskiego Zielonego Ładu* informuję, iż w treści Europejskiego Zielonego Ładu (EZŁ) nie można znaleźć poparcia dla stwierdzenia, że rolnicy stanowią zagrożenie dla środowiska. Natomiast należy przyznać, że założenia EZŁ nakładają na rolnictwo europejskie wysokie oczekiwania i wymagania. Potwierdzają to zapisy dwóch strategii, które zostały opracowane na podstawie EZŁ – *Strategii „Od pola do stołu”* oraz *Europejskiej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030*, których cele wydają się obecnie zbyt ambitne. Dlatego też Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi rozumie niepokoje i zastrzeżenia KRIR, zawarte m.in. w *uchwale nr 4/2020 Zarządu Krajowej Rady Izb Rolniczych z dnia 9 czerwca 2020 r. dotyczącej przyjęcia stanowiska Zarządu KRIR w sprawie ogłoszonych przez Komisję Europejską dokumentów dotyczących miejsca przyszłej WPR w realizacji Europejskiego Zielonego Ładu*.

Wspomniane, bardzo ambitne cele, będą mogły być ocenione z chwilą, gdy zostanie określone, jak przełożą się one na poziom państw członkowskich. Niezależnie jednak od ich wartości, kluczem do ich osiągnięcia będzie silny budżet WPR 2021-2027, otwarty i szeroki dialog ze środowiskiem rolniczym w zakresie sposobu wdrożenia *Strategii*, a także odpowiednie zaangażowanie we wsparcie realizacji strategii pozostałych funduszy UE, w tym m.in. Programu naprawy gospodarczej i odporności.

Mając to na uwadze, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi w ramach dyskusji międzynarodowych i z Komisją Europejską podkreśla, że skuteczne wdrożenie *Strategii „Od pola do stołu”* poprzez instrumenty Wspólnej Polityki Rolnej wymaga zapewnienia solidnych podstaw prawnych (z uwzględnieniem trwających prac nad aktami bazowymi) oraz zapewnienia odpowiednich przepisów wdrożeniowych. Jednocześnie, konieczne jest zapewnienie odpowiednio wysokiego budżetu, który umożliwi sfinansowanie kosztownych przedsięwzięć realizujących wyznaczone przez strategię cele.

Zdaniem Polski, rekomendacje dla poszczególnych państw członkowskich powinny powstać we ścisłej współpracy z państwami członkowskimi, a także powinny uwzględniać specyficzną sytuację państwa członkowskiego (powinny być oparte na danych z okresu bazowego).

Polska podkreśla w tych dyskusjach, że w przyjętych priorytetach i działaniach brakuje wprowadzenia konieczności obowiązywania tych samych standardów środowiskowych dla produktów importowanych spoza krajów Unii Europejskiej. Jedynie zagwarantowanie tych standardów oraz tej samej jakości produktów pozwoli na efektywną środowiskowo i gospodarczo transformację w sektorze rolnictwa i przetwórstwa spożywczego. W przeciwnym razie może to doprowadzić do utraty konkurencyjności przez rolnictwo w UE.

Jednak warto zwrócić również uwagę na możliwości jakie wprowadza Europejski Zielony Ład oraz ww. *Strategie*. Bardzo ważnym elementem ich realizacji są działania w zakresie inwestycji, współpracy i transferu wiedzy. Bez tych komponentów (mających wpływ na zmianę technologii produkcji i wdrożenia innowacji prośrodowiskowych oraz proklimatycznych), nie jest możliwe osiągnięcie zakładanych celów. Dodatkowo wzmocnienie pozycji rolników (np. producentów produktów posiadających oznaczenia geograficzne), ich spółdzielni i organizacji producentów w łańcuchu dostaw

żywności oraz walka z nieuczciwymi praktykami handlowymi, pozwoli na zapewnienie odpowiednich dochodów i utrzymania działalności.

Jednocześnie należy podkreślić, że w obecnej sytuacji zmian klimatu (w tym ekstremalne zjawiska pogodowe, takie jak susze, nawałnice czy powodzie) oraz postępujące zubażanie środowiska przyrodniczego (mniejsza odporność ekosystemów rolniczych) również bardzo niekorzystnie wpływa na rolnictwo oraz możliwości utrzymania produkcji na odpowiednim poziomie. Dlatego też podejmowanie działań mających na celu zminimalizowanie tych niekorzystnych zmian znajduje się również w interesie środowisk rolniczych. W związku z tym, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi stoi na stanowisku, że niezbędna jest ścisła współpraca w dalszych działaniach mających na celu wyznaczenie kierunków zrównoważonego rozwoju rolnictwa uwzględniającego zarówno wymagania środowiskowe, społeczne i gospodarcze. Stąd też niezmiernie ważne jest wskazywanie przez Izby Rolnicze konkretnych propozycji rozwiązań (nie ogólnikowych stwierdzeń) wraz ze szczegółowym uzasadnieniem, które to propozycje będą mogły być wykorzystane w dalszych pracach nad EZŁ.

Odnosnie do problemu *nierównego traktowania rolników w związku z epidemią COVID – 19* należy zauważyć, iż w najważniejszych aktach polskiego systemu prawnego funkcjonuje kilka różnych definicji działalności gospodarczej oraz kilka różnych definicji przedsiębiorcy. W konsekwencji zakresy podmiotowe tych pojęć mogą, ale nie muszą, nakładać się na siebie. Innymi słowy, mogą zdarzyć się sytuacje, gdy na gruncie jednych przepisów dana osoba zostaje uznana za przedsiębiorcę, a na gruncie innych – nie.

Należy zauważyć, że przepis art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – *Prawo przedsiębiorców* związany jest z istotną odrębnością działalności wytwórczej w rolnictwie od innych branż gospodarczych. Jego konsekwencją jest to, że na rolnikach nie spoczywa szereg obowiązków, które polskie prawo publiczne przewiduje dla przedsiębiorców, w tym konieczności rejestracji w CEIDG lub w rejestrze przedsiębiorców KRS. Jest on ponadto głęboko zakorzeniony w polskim prawie publicznym i w tym lub w nieco innym brzmieniu pojawiał się we wszystkich aktach generalnych polskiego prawa gospodarczego od czasów transformacji ustrojowej

Na chwilę obecną wsparcie w ramach Tarczy Antykryzysowej obejmuje przedsiębiorstwa: osoby prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą, mikroprzedsiębiorstwa, małe, średnie i duże firmy w rozumieniu przepisów ustawy - *Prawo przedsiębiorców*.

Szymon Giżyński
SEKRETARZ STANU
Szymon Giżyński